

Sygn. akt III UK 104/15

POSTANOWIENIE

Dnia 2 marca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania T. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.

o emeryturę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 2 marca 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 13 stycznia 2015 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13 stycznia 2015 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację T. P. od wyroku z dnia 5 marca 2014 r., którym Sąd Okręgowy w K. oddalił odwołanie wnioskodawcy od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 30 października 2013 r. odmawiającej prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (dalej jako rozporządzenie) w związku z pkt 8 działu X wykazu A stanowiącego załącznik do tego rozporządzenia,

polegającą na przyjęciu, że praca na stanowisku: rozbieracza-wykrawacza nie stanowi pracy wykonywanej bezpośrednio przy uboju zwierząt, a tym samym nie stanowi pracy w szczególnych warunkach.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o „uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II lub I instancji”.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono potrzebą wykładni wywołującego rozbieżności w orzecznictwie sądów § 4 ust. 1 rozporządzenia w związku z pkt 8 działu X wykazu A stanowiącego załącznik do tego rozporządzenia, odnoszącą się do kwestii, „czy ubój zwierząt powinien być rozumiany wąsko i dotyczyć czynności tylko faktycznie i wyłącznie z nim związanych, czy też nie chodzi wyłącznie o sam ubój zwierząt, ale również o inne czynności z nim związane, a wykonywane po jego dokonaniu, tzn., m.in., a. rozbieranie na części zasadnicze półtusze wieprzowych, ćwierćtusze wołowych, tusze cielęcych i baranich ręcznie oraz na taśmie rozbiorowej za pomocą pił; b. wykrawanie za pomocą różnych rodzajów noży, półtusze wieprzowych, ćwierćtusze wołowych, tusze cielęcych i baranich oraz elementów zasadniczych z przeznaczeniem na mięsa drobne oraz do produkcji wędlin, konserw; c. sortowanie mięsa i tłuszczów pochodzących z obróbki elementów na wędzonki lub elementów handlowych na klasy w zależności od barwy mięsa, ścięgniowości, zawartości tkanki tłuszczowej, przekrwień itp.; d. klasyfikowanie otrzymanych w wyniku wykrawania tłuszczu, kości, żył na poszczególne klasy, e. rozbieranie ośrodków wszystkich rodzajów zwierząt rzeźnych, f. skórowanie ręczne i mechaniczne”. W tym zakresie skarżący wskazał na rozbieżność pomiędzy wykładnią dokonaną w zaskarżonym wyroku oraz w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2013 r., II UK 9/13. W konsekwencji - w ocenie skarżącego - zasadne jest rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy zagadnienia „czy praca na stanowisku rozbieracza-wykrawacza stanowi pracę wykonywaną bezpośrednio przy uboju zwierząt, a tym samym stanowi pracę w szczególnych warunkach”. Wreszcie skarżący wskazał na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej „z uwagi na zarzucane naruszenia prawa materialnego”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Skarżący wskazuje na potrzebę wykładni § 4 ust. 1 rozporządzenia w związku z poz. 8 działu X wykazu A stanowiącego załącznik do tego rozporządzenia, który - jego zdaniem - wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów oraz związaną z tym konieczność rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego, a nadto oczywistą zasadność skargi kasacyjnej.

W związku z tym należy zwrócić uwagę, że odwołanie się do przesłanki potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do

odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5). Z kolei zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wnioski o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732). Wreszcie z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej

zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574). Inaczej mówiąc, przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie przepisu prawa, ale sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2014 r., III UK 125/13, LEX nr 1648642).

Skarżący nie zdołał wykazać występowania tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Po pierwsze, nie jest możliwe jednoczesne wykazywanie, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące wykładni określonych przepisów prawa i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne zagadnienie prawne, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14,

LEX nr 1770903). Po drugie, odwołując się do potrzeby wykładni przepisów wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów skarżący pomija, że powołany przez niego wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2013 r., II UK 9/13 (LEX nr 1388598) zapadł w stanie faktycznym, w którym ubezpieczony „wykonywał tylko ubój, a następnie zajmował się rozbiorem mięsa”. Podobnie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2012 r., II UK 125/11 (OSNP 2013 nr 1-2, poz. 18) zapadł przy ustaleniu, że wnioskodawca w rzeczywistości pracował przy uboju zwierząt, a pozostałe czynności, w tym związane z rozbieraniem mięsa po uboju, każdorazowo były przez niego wykonywane w chłodniach (praca w chłodniach o temperaturze wewnętrznej poniżej 0°C stanowi pracę w szczególnych warunkach - dział X poz. 7 załącznika A do rozporządzenia). Tymczasem z ustaleń stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku wynika, że skarżący tylko sporadycznie (raz na dwa tygodnie) uczestniczył w uboju zwierząt, wykonując czynności związane ze wstępnym przygotowaniem martwego zwierzęcia do dalszej przeróbki (opalenie sierści, wycinanie sadła), a pozostałe czynności polegające na rozbieraniu mięsa na elementy, wykonywał w warunkach chłodniczych, przy temperaturze 4-8°C, po dostarczeniu mu już schłodzonego mięsa, w którym to procesie nie uczestniczył. W konsekwencji, po trzeciej, wątpliwość skarżącego, formułowana przez niego jako istotne zagadnienie prawne, została rozstrzygnięta w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w którym utrwaliło się stanowisko, że rozbieranie i wykrawanie mięsa nie stanowi pracy w szczególnych warunkach, jeżeli stanowi etap odrębny od prac wykonywanych bezpośrednio przy uboju zwierząt (warunkiem i punktem wyjścia w ocenie pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy uboju nie jest ani sam ubój zwierząt, ani prace bezpośrednio z nim związane - por. wyrok z dnia 15 września 2015 r., II UK 302/14, LEX nr 1814908 i postanowienie tego Sądu z dnia 19 listopada 2015 r., I UK 50/15, niepublikowane).

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.